

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ
КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ, ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ФАРМАЦІЄЮ

**ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ
В РАМКАХ КОНЦЕПЦІЇ
«НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ
(LIFE LONG LEARNING)»:
НАУКА, ОСВІТА, ПРАКТИКА**

**МАТЕРІАЛИ IV НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ, ЯКА ПРИСВЯЧЕНА
ПАМ'ЯТІ ПРОФ. ТОЛОЧКО ВАЛЕНТИНА МИХАЙЛОВИЧА**

21 листопада 2025 року

АНАЛІЗ ПРЕЗУМПЦІЙ У ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ТА МЕДИЧНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Болдарь Г. Є., Чубенко О. Ю.

Кафедра соціальної фармації

Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

socpharm@nuph.edu.ua

Вступ. Презумпції використовується у праві України та інших держав (США, Франція, Іспанія) як специфічний юридичний засіб. Так, станом на 04.11.2025 р. у Єдиному державному реєстрі судових рішень України міститься 915201 документів (постанов, ухвал, рішень, вироків) за різними формами судочинства, в яких є згадування правової презумпції. Цей факт свідчить про важливість презумпцій у практичній діяльності щодо застосування права. Постійне оновлення законодавства України у сфері охорони здоров'я сприяє збільшенню кількості презумпцій, а отже обумовлює актуальність дослідження.

Мета дослідження полягає у встановленні особливостей правових презумпцій, що містяться у нормативно-правових актах України (НПА), які регулюють відносини у сфері охорони здоров'я.

Методи дослідження. Було використано наступні методи наукового пізнання: аналіз, синтез, узагальнення, контент-аналіз документів, формально-логічний, порівняльно-правовий, системний, статистичний тощо.

Результати дослідження. За результатами вивчення наукової літератури з'ясовано, що під правовою презумпцією розуміється припущення про наявність чи відсутність певного факту, яке вважається істинним, поки не буде доведено протилежне. Ознакою презумпцій у сфері права є їх формальна визначеність, адже вони нормативно закріплені у законодавстві або у правозастосовчих актах. Саме тому поширеною є класифікація презумпцій залежно від джерела права, в якому вони містяться (сформульовані). За цим критерієм презумпції у праві поділяються на: 1) законні; 2) підзаконні, 3)

судові; 4) договірні. Крім того, за цією ознакою вони можуть бути поділені на національні та міжнародно-правові.

Використовується також класифікація презумпцій залежно від кількості галузей права, на які поширюються їх положення. За цим критерієм презумпції, які закріплені у законодавстві України, поділяють на загальноправові, міжгалузеві, галузеві. Приписи загальноправових презумпцій стосуються всіх або більшості галузей. В системі права вони виконують роль принципів, адже виражають певні ідеї, які покладені в основу регулювання суспільних відносин (наприклад, презумпції невинуватості, добросовісності, знання законів, законності правового акту та судового рішення). У свою чергу міжгалузеві презумпції знаходять застосування в декількох галузях права. Медичне та фармацевтичне право регулює близькі, певним чином споріднені суспільні відносини, пов'язані з наданням медичної, фармацевтичної та реабілітаційної допомоги. Проведений контент-аналіз НПА, які регулюють відносини у сфері охорони здоров'я, дозволяє виділити наступні міжгалузеві презумпції: 1) презумпція якості лікарського засобу (ЛЗ); 2) презумпція відповідності медичних виробів (МВ) технічним регламентам; 3) презумпція добросовісності (правомірності) поведінки суб'єкта господарювання; 4) презумпція незгоди особи на: а) отримання медичної та реабілітаційної допомоги; б) участь у клінічному дослідженні ЛЗ або іншому медико-біологічному експерименті, в) посмертне донорство; 5) презумпція батьківства подружжя щодо дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій; б) презумпція психічного здоров'я тощо.

Висновки. Презумпції мають важливе значення для: забезпечення стабільності у правовідносинах та одноманітності підходів правозастосовників; захисту прав особи; встановлення фактів, що входять у предмет доказування (наприклад, неякісність ЛЗ або МВ); перерозподілу обов'язків по доказуванню – якщо під час державного контролю якості ЛЗ виникають сумніви, Держлікслужба України відбирає зразки та направляє їх до лабораторії, тобто тягар доказування покладається на державний орган.